

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.

20

— DISSERTATIO THEOLOGICA 21
DE
RESURRECTIONE
CARNIS
ADVERSUS
ARTHVR. ASHLEY SYKESIVM.

PRAESIDE
CHRISTIAN. GVIL. FRANCISCO
WALCHIO

S. THEOLOG. DOCTORE ET PROFESSORE
PVBLICO ORDINARIO COLLEGGI THEOLOGICI
H. T. DECANO

IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA

D. XXI. MAII MDCCCLIX.

PVBLICE EAM DEFENDET

AVCTOR

CHRISTIAN. AVGVST. HELMKAMPFFIVS

CLVSA - GANDESIENSIS
SANCT. DISCIPLINAE CVLTOR.

GOTTINGAE
EX OFFICINA SCHVLZIANA.

58

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
RESURRECTIONE
CARNAIS

ADVERSUS
ARTHEM ASHLEY SYKESIVM

PRÆSIDIO
CHRISTIANI CIVILIS PRÆFICIS
WALCHII

THEOLOGICI DOCTORIS ET PROFESSORIS
IN REGIO CALENTIA THEOLOGICI

IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA

DE XPI MARI CONCEPTA
INVENTE TAM THEOLOGICI
LACTOR

CHRISTIANI AVGVSTI HELMKEPFFIVS

AVGVSTI HELMKEPFFIVS
AVGVSTI HELMKEPFFIVS

GOTTINGÆ
EX OFFICINA SCHULMANNI

VIRI VIRO SVMME VENERABILI
ATQVE
EXCELLENTISSIMO
IOANNI FRIDERICO
WILHELMO IERUSALEM
THEOLOGIAE DOCTORI CELEBERRIMO
ABBATI RIDDAGESHVSEANO
SERENISSIMI DVCIS BRVNSVICENSIS AC
LVNEBVRGENSIS CONCIONATORI AVLICO
PRIMARIO
NEC NON
DIRECTORI PERPETVO COLLEGII CAROLINI
ATQVE
VIRO SVMME VENERABILI
AVG. FRIED. MEIERO
SACRORVM BRVNSVICENSIVM ANTISTITI
PRIMARIO

PATRONIS SVIS OMNI PIETATIS CVLTV

NVMQVAM NON PROSEQVENDIS

HASCE PRIMITIAS CONSECRAT

TANTORVM NOMINVM

PERPETVVS CVLTVR

CHRIST. AVG. HELMKAMPFFIVS.

DISSERTATIO
DE
RESURRECTIONE CARNIS
ADVERSUS
ARTHVR. ASHLEY SYKESIVM.

§. I.

Quod alii acuti rerumque periti iudices non sine ingenti animi dolore de theologis Anglicanis, quos nostra aetas magnis laudibus a ciuibus etferri vidit, & amplissimis doctrinae virtutisque praemiis exornari, suspicati sunt, eos in tuenda optima christiana religionis causa ita versari, vt ei plusne noceant; an prosint, dubium esse videatur, suo id exemplo confirmavit ARTHVRVS ASHLEIVS SYKESIVS. Hic quum vitam ageret, quam ann. MDCCCLVI. finiuit, non solum doctoris theologiae titulo dignitateque fuit conspicuus & in regia Londinensium

A

sum

fium vrbe sacrum munus, diuinam voluntatem aliis
 nuntiandi, administrauit, sed etiam ingenii moni-
 mentis, quae hostibus doctrinae christianae, Collin-
 sio, maxime opposuit, id consequutus est, vt inter
 celebratissimos veritatis vindices, & doctores Angli-
 canae ecclesiae, quae episcopis subiecta est, *ἐξδοδο-*
ξῆς magno aliorum consensu referretur. Nihilomi-
 nus eum ista laude & purioris doctrinae commenda-
 tione parum dignum & longe alienum fuisse ab am-
 plectenda, quae diuino codice continetur, credendi
 agendique disciplina, aliis libris & commentationi-
 bus demonstraui. Nolumus hoc loco de ista senten-
 tia dicere, quam de *δαίμωνιζουμένων*, in libris noui foe-
 deris commemoratis, animo concepit & scriptis pro-
 posuit, nec de ficta a SYKESIO errorum innocentia,
 quam contra alios, qui illi iure contradixerunt, defen-
 dit; neque ea referre, quae contra MIDDLETONVM de
 miraculis, & contra WARBURTONVM de nonnullis,
 quas hic adtulit, quum Mosen diuinitus ablegatum
 fuisse, comprobare vellet, opinionibus *παράδοξοις* dis-
 putauit, siquidem de his litibus rite iudicare, nimis
 longum, certe ambiguum relinquendum foret, quis-
 nam ex illis a veritate discesserit. Alia de SYKESIO
 nobis monenda sunt. Lepide is sibi persuaserat, fo-
 re, vt facillime animi, sanctiori christianorum doctri-
 nae infensi, cum hac concilientur, modo si vellent
 eius patroni nonnullas partes fidei abiicere: saltem eas
 quaestionum controuersarum interpretationes pro-
 scribere, quae infelices istos homines offenderent.
 Ridiculum sane multum videbitur, a viro graui veri
 iustique studioso tales pacis condiciones potuisse pro-
 poni,

DE RESVRRECTIONE CARNIS.

poni, quae vt in eum suspicionem prodicionis iustae causae commoueat necesse est, neque excusari posse intempestiuum & iniquissimum concordiae studium, arbitramur; nisi SYKESIVM credideris, senio ingenii iudiciiue fecisse iacturam. Certum enim est, virum istum rei fecisse periculum & breuissimo tempore, antequam ex hac vita migraret, tum *commentariis*, quibus *epistolam ad Ebraeos* illustrauerit; ne; an corruperit, nescimus; tum *libro singulari de redemptione hominum per christum*, omni opera in eo elaborasse, vt totam doctrinam & quaeuis argumenta, in quibus illa innititur, de satisfactione vicaria nobis eriperet eamque cum somniis suis, Arminianis longe peioribus, commutari suaderet a).

a) quae de SYKESIO breuiter sumus complexi, uberius enarrantur a GEORG. GVIL. ALBERTI *epistolis Germanicis de praesenti statu religionis & littera. in mag. Brit. p. 764. SIGISM. IAC. BAVMGARTENIO in den Nachrichten von merkwürdigen Büchern Vol. X. p. 389. V. S. V. WALCHIO biblioth. theol. vol. I. p. 761. 789. 917. IO. ANDR. CRAMERO in der Erklärung des Briefes Pauli an die Ebraer proleg. p. 46. seq. & V. S. V. PRAESIDE in Compend. hist. eccles. recentiss. p. 346.*

§. II.

SIMILI modo dogma de futuro mortuorum ad pristinam vitam reditu SYKESIO ita displicuit, vt illud ex numero articulorum fidei eximendum esse iudicaret. Quae de isto commentatus est, ea quidem quominus in publicam lucem emitteret, mors eius impedimento fuit, attamen fratrem suum libelli sui reliquit tutorem; neque hic partibus suis defuit; sed

Londini ann. *MDCCCLVII*. breuem illam commentationem forma octaua litterarum formis exprimentam curauit, eamque ita inscripsit: *an Enquiry when the resurrection of the Body or flesh, was first inserted into the publik creeds. By the late Arthur Asbley Sykes D. D. publishd from the Author's manuscript by his brother C. Sykes A. M. hoc est, disquisitio de tempore quo doctrina de resurrectione corporis; siue carnis primum illata fuit symbolis publicis, cet.* Quamuis quaestio, a SYKESIO proposita, his verbis sit concepta, vt historica esse videatur, & potissimum ad formulam: *credo resurrectionem carnis*, quae in symbolo, quod honorifico Apostolici nomine vtitur, expresse legitur, referri; nec negare nobis animus sit, de hoc argumento ita posse disputari, vt ipsi dogmati de resurrectione mortuorum nulla inferatur iniuria; longe tamen aliam, quam historici, personam SYKESIVM sustinere voluisse & vere gessisse, clarissimis signis compertum habemus. Etenim quum in praefatione, libello praemissa, breuiorem fuisse Apostolica aetate fidei christianae formulam, postea auctam, dixisset & nonnulla vera, plura falsa adtulisset, adiecit conclusionem, vbi doctrina christiana ab hostibus eius impugnetur, sedulo esse inquirendum, num in illis, qui *incredibilia* a christianis credi, existiment; an in illis, qui *humana commenta* pro doctrinis diuinis doceant, culpa sit? Sic aperte profitetur, quo loco numeroue articulum illum de resurrectione haberi cupiat a) sed apertius mentem declarauit in ipsa opusculi clausula. Satis esse, putat, docere homines, christum venturum esse ad iudicandos viuos & mortuos: inanem esse quaestionem

DE RESVRRECTIONE CARNIS.

5

de corporibus resurgentium: causam, cur incrementa capiat *ἀνωσία*, hanc esse, quod symbolum christianorum contineat dogmata, rationi & sensui communi repugnantia, *b)* cetera. Num quaeso putaueris, nos viro docto iniuriam inferre, libere profitentes, eum salutarem doctrinam de resurrectione corporum, in qua magna pars nostrae spei est reposita, euertere voluisse; aut male nos acturos esse, quum in confutandis SYKESI commentis, nostram diligentiam collocare iubet.

a) haec sunt eius verba, quae claudunt praefationem, and if any objection is an obstruction to the reception of christianity by any person whatsoever, it may merit consideration where the fault lies, wheter in those who do not believe christianity, because it seems to them (as it is represented) to contain doctrines incredible, or in those who teach for doctrines the commandments of men.

b) p. 50. 51.

§. III.

SYKESIVS bene sibi temperavit, quo minus expressis verbis negaret, in scriptura sacra promitti resurrectionem mortuorum; sed aliam ingressus est rationem, contra eam disputandi, vt, si vera essent, quae comprobare instituit, ipsa haec doctrina caderet, & omnem amitteret auctoritatem. Subtilius discerni iubet resurrectionem mortuorum & resurrectionem corporis; siue carnis. Illam in effatis caelestibus tradi, concedit; hanc vero ne vno quidem verbo commemorari, adfirmat *a)*. Primaria haec est Sykesii sententia, quam aliis quoque placuisse, meminimus. At vero nullo loco perspicue explicat, qua-

A 3

lem

lem illam mortuorum resurrectionem futuram esse, credat; nec significat, num homines tempore iudicii extremi corporibus induendos; an illis carituros esse, aestimet. Quare patet, nullam nobis imponi necessitatem, falsam huius articuli interpretationem confutandi; ignoramus enim, quid vere de eo noster statuat, sed omnem potius in eo curam esse ponendam, ut rectam doctrinam ab obiectionibus SYKESI defendamus. Speramus, immo firmiter credimus, futurum esse, ut eadem corpora, cum quibus immortales hominum animae coniunctae, quaeue, soluto morte vinculo illo naturali, in pulverem redacta fuerunt, ad pristinam vitam Dei infinita potentia reuocentur, denuo cum animabus copulentur, ideoque integri homines aut perpetua felicitate fruantur; aut aeternis adficiantur suppliciis. Ita credimus; nec infirmamur, credi haec oportere, non demonstrari rationibus ex natura rerum petitis; nec modum, quo Deus ista omnia effecturus sit, explicare, audemus. Mysterium enim est resurrectio mortuorum & simul miraculum, quae nec intellectu nostro capi, neque vllius creaturae viribus effici potest. Ut rem distinctius proponamus; vti libet formulis, in scholis theologis vltu receptis. Non disputatur de veritate resurrectionis mortuorum, quaecunque sit huius vocis notio, sed de corporum resurgentium *identitate*: haec vero quum sit vel *specificae*, vel *numericae*, maxime quaeritur de identitate numerica. Quam quum docemus, non negamus, essentialia ab accidentalibus recte distingui mutationemque corporum futuram, quam & scriptura sacra spondet, & ipse status tam
bea-

DE RESVRRECTIONE CARNIS.

7

beatorum, quam damnatorum postulat, non pati, vt perfecte eadem sint corpora resurgentium. Sufficit ea, quae ipsam corporis humani essentiam constituent, ex statu mortis in vitam restitui; nec noua corpora creari; sed eadem, quae nunc spiritu nostro reguntur, reddi oportere *b*).

a) Sic ait p. 6. *if we look into our saviour's preaching, he never calls this otherwise than the resurrection of or from the dead.* p. 7. *it may appear strange that so often as mention is made of the resurrection of the dead in new testament, not once is there any mention of the resurrection of the Body or of the flesh.* Similia p. 8. seqq. repetuntur.

b) nobis est animus, hoc loco vniuersam doctrinam de reditu mortuorum futuro explicare eodemque labore denuo fungi, in quo ii omnes versati sunt, qui theologiam dogmaticam; aut catechetica[m] tractarunt; neque exiguus est eorum numerus, qui tam ex nostratibus, quam ex reformati coetus doctoribus locum huic singularibus libellis persequuti sunt, laudati a IO. ALB. FABRICIO *in delectu argumentorum & syllabo scriptorum de veritate religionis christianae* p. 706. seqq. & V. S. V. IO. GE. WALCHIO *biblioth. theolog.* Vol. I. p. 137. & p. 283.

§. IV.

QUAECVNQVE contra hanc de identitate corporum resurrectorum numerica doctrinam prolata fuere, duplicis generis sunt argumenta. *Alia* ita comparata sunt, vt potissimum talem resurrectionem *aduerter* esse, probare debeant. Neminem quidem, credimus, ausum fuisse adfirmare, rem a parte agentis fieri non posse; sed
omnes

qui errorem rationibus confirmare, ausi sunt, impossibilitatem a parte rei vrgere consueuerunt. Sed vanam esse horum hominum operam, veritatis vindices luculenter demonstrarunt, qui in Socinianis hac de re commentis confutandis studia sua collocarunt; a) neque existimamus, *εὐρημα* illud physicorum recentioris aevi de perpetua partium humani corporis permutatione recte nostrae doctrinae posse obiici, modo si illud recte explicetur b). His vero argumentis quum SYKESIVS non vsus est, nec a nobis iure videtur expectari posse, vt in percensendis illis conuelendisque longiores simus. *Alia* obiiciuntur veritati huius doctrinae, ita vt, qui erroris sui quaerunt praesidia, non infitentur, deum posse corpora mortuorum restituere; sed nullam, credant, subesse causam iustam & certam, cur, eum velle eadem corpora, in cinerem & puluerem redacta, ad pristinam vitam reuocare, nobis persuadeamus. Atque ad hanc classem referri oportet SYKESIVM, qui potissimum & ingenii vires & insignis doctrinae copiam adiecit contulit, vt nouam, & a doctoribus veteris ecclesiae, qui seculum post virginis partum secundum illustrarunt, fictam esse opinionem de identitate corporum resurgentium, demonstraret. Quodsi licet sententias Sykesianas in breuem quasi summam contrahi, eas hoc ratiocinio comprehendere, patet. Quodcunque dogma est nouum, illud pro parte doctrinae christianae, diuinitus patefactae non potest haberi: multo minus ab aliis, vt credant illud, iure postulari; aut ii, qui illud negant, condemnari debent. Hoc quum ad doctrinam de resurrectione corporum futura applicat, necesse

DE RESVRRECTIONE CARNIS. 9

neceffe est, vt eam nouam & humanum commen-
tum esse, ostendere studeret. Id quod vt efficeret,
ad bina generatim prouocauit argumenta. *Alterum*
reperit ex silentio scripturae sacrae, ita vt istam do-
ctrinam neque a christo, neque a legatis eius vniquam
propositam fuisse, statuatur, *alterum* ex institutis vete-
ris christianae ecclesiae accepit, quam commemora-
tum dogma inter partes religionis suae, quas scitu
credituque iudicauerit necessarias, neutiquam nume-
rassse, sibi persuasit. Num de vtroque capite recte
sentiat; nec ne, definite dispiciemus.

a) conf. ex nostris ABRAH. CALOVIVM *socinism. pro-*
fig. p. 103. seq. IO. ADAM. SCHERZERVM *colleg.*
anti-Socinianor. p. 1260. ex reformatis IO. HOORN-
BECKIVM *socinism. confutat T. III. p. 547.* & SAM.
MARESIVM *in hydr. socin. expugn. T. II. p. 324. sqq.*
vt de theologiae polemicae vniuersae scriptoribus tacea-
mus.

b) ARTH. BVRIVM *in latitud. orb. part. II. cap. 4. p.*
131. hoc argumento contra nostram doctrinam vsum esse,
beatus IO. FRANC. BYDDEVS *in institutionib. theol.*
dogmaticae lib. II. cap. 3. §. 21. monuit, is vero *Sno-*
Secy istam non satis perspexit, quam explicauit copiosius
IOANNES BERNOVLLIVS *in diff. de nutritione hu-*
mana §. XVI. seq. Tom. 1. Oper. p. 275. sq. & ex BER-
NOVLLIO celeberrimus HERM. SAM. REIMARVS
in den vornehmsten Wahrheiten der natürlichen Reli-
gion cap. 6. §. 2. p. 418. Ex illis vero, quae vterque
hac de re disputauit, id clarissime patet, semper non-
nullas particulas corporis nostri amitti, nouasque acce-
dere, & certissime quotidie particularum fieri mutatio-
nis, sed nullas plane esse constantes & perpetuas, quae
singulis corporibus dici possint propriae, nostro quidem

B

iu-

iudicio ex istis principiis non potest concludi. Neque existimamus, si quis vel per centum annos in vas, vino refertum, quotidie tantam aquae quantitatem, quanta alimentis corporis humani respondeat, fuderit, fieri posse, ut plane nulla supersit vini particula. Quotidie enim ex vase illo non solum particulae vini, sed etiam aquae, quae diebus antecedentibus adfusa fuit, effluent. Hinc colligi posse, arbitramur, quamvis quotidie alimenta novae particulas corpori nostro addant, & secretiones pristinas abiciant, nihilominus certas perpetuo manere corpori proprias. Possunt ergo particulae corporis mutabiles & immutabiles discerni, ex quibus haec ad constituendam corporum resurgentium identitatem numericam sufficiunt. Quaestiones vero de statura istorum corporum, quae ad eorum formam, non materiam, spectant, a nostro loco alienae sunt.

§. V.

PRIMUM itaque disquiri oportet, num recte doceat SYKESIVS, a) in libris novi foederis nullam fieri resurrectionis corporum mentionem. Fateri enim oportet, eam minus recte inter articulos fidei a nobis referri, si essetis scripturae sacrae comprobari nequeat. Quum SYKESIVS in hac disputatione negantis partes sustinet, facile patet, nobis, quum adfirmamus ea, quae is infitatur, necessitatem esse impositam, sententiam nostram iustis rationibus comprobandi; neque officio nostro deesse libet. Antequam fungo adgrediamur, pauca uniuerse contra virum doctum monere liceat. Praecipuum opinionis suae praesidium in eo vult esse collocatum, quod scriptura sacra doceat resurrectionem mortuorum; non resurrectionem

DE RESVRRECTIONE CARNIS. 11

nem carnis. Urget το φητον & negligit την διανοιαν verborum, quibus caelestia effata expressa sunt. Quodsi ratiocinationibus suis probandi vim inesse credit, cur, quae so, nullam adiecit formulae, quam toties repetit, interpretationem. Num deus voluit verba a nobis ore proferri & auribus percipi, neque ea intelligi? Quare concludimus, nisi vera certaue formulae scripturae sacrae, qua resurrectionis mortuorum significatur, sententia constituatur, eam plane nihil ad expediendam controuersiam conferre. Commisit ergo vir clarissimus illud vitium, quod in scholis petitiu principii vocatur. Ponit enim, discrimen esse inter voces resurrectionis mortuorum, & resurrectionis corporis, sed tale existere discrimen, non comprobabat. Deinde nescimus, num ignorantiae eorum, quae ab aliis disputata fuerunt, an malitiae tribuendum sit, quod primaria nostrae opinionis argumenta filet, & ne plane nihil haec in rem dixisse videatur, copiose demonstrat, verba Paulli Eph. V, 23 non posse de resurrectione intelligi. b) Recte ita quidem, sed quis quae so, ex istis nostrae sententiae voluit parare praesidium?

a) p. 4. it wil be necessary to observe, that there is not any such expression in the new testament; no, nor of what we have in our creeds --- and in our catechism. the resurrection of the Body; or as it is in the baptis- mal creed, the resurrection of the flesh.

b) p. 7.

§. VI.

COLLIGEMVS igitur testimonia scripturae sacrae,
B 2 quibus

quibus persuasos nos esse sentimus, futuram esse resurrectionem corporum mortuorum, numerice eorundem. Quum eorum certas classes constituere libet, ad *primam* ea caelestia effata referimus, quibus apertis expressisque verbis docetur, corpus resurgentium idem fore, quod in hac vita cum anima eorum fuit coniunctum. Non dubitamus, illustrissimum effatum IOBI XIX, 25. 26 proferre, quo fiduciam suam futurae resurrectionis declaravit. Quamvis enim non ignoremus, quanta sit doctissimorum virorum de sententia celebratissimi loci rite definienda a) discordia quantusue eorum sit numerus, qui istum de corporum reditu intelligi nolunt, b) nobis tamen ita semper visum fuit, omnem orationis sancti viri vim negligi; nisi cum maxima interpretum parte faciamus, qui ista verba de resurrectione mortuorum interpretantur c). Hoc si ponitur, pars illa, qua se ex carne sua Deum visurum esse, IOBVS pronuntiat, luculenter docet, IOBVM sui, non *alieni corporis* resurrectionem expectasse. Clariorem tamen esse, non inficiamur, quam Paullus data opera litteris tradidit, de hac quaestione disputationem. Etenim quum nosset, a Corinthiis contra doctrinam de mortuorum reditu, obijci illud dubium, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; 1 Cor. XV, 35. omnem operam in eo collocat, vt ad id rite respondeat. Quare binas explicat, & argumentis confirmat propositiones, bene inuicem distinguendas: *alteram*, futuram esse corporis mutationem; *alteram*, nihilominus easdem particulas corporis substantiales ad pristinam vitam redituras. d) De prior parte hoc loco nulla est disputatio. Quare id vnum monuisse sufficit, quaecumque Paullus v. 36-49. adtulit, tum

ar-

argumenta; tum exempla, omnino corporum discrepantiam praesentium a futuris demonstrare, at vero non essentialem; sed accidentalem. In posteriore ergo eae occurrunt formulae, quae identitatem corporum numericam insigniter declarant. Ait enim *dei γαρ το φθαρον τετο ενδυσσασαι αφθαρσιαν και το θνητον τετο ενδυσσασαι αδθανσιαν* v. 53. eademque v. 54. repetit Num quaeso corpus hoc *mortale & corruptibile*, quod resurrecturum esse docet, numerice diuersum esse posse credideris ab hoc corpore, quo nunc utimur. Idem Apostolus Phil. III, 21. eodem modo scripsit, christum *humile nostrum corpus transfiguraturum esse*; nec fieri potest, quin idem numerice nostrum corpus significare voluerit. Addimus simillima verba PAVLLI: *spiritum viuificaturum esse τα θνητα σωματα*, Romanor. cap. VII, 11.

- a) conf. FRID. SPANHEMIVM *hisl. Iobi cap. 13. & AVGVST. PFEIFFERVM dub. vexat. p. 506.*
- b) Quibus nuper se adiunxit doctiss. scriptor *observation. miscellanear. in lib. Iob. p. 49. seq.*
- c) praeter interpretes lib. Iobi SEB. SCHMIDIVM, IO. AD. HOFFMANNVM, ALB. SCHVLTENSIVM, & SIG. IACOB. BAVMGARTENIVM, legantur. IO. GEORG. ABICHTII *diff. de goele Iobi Lipsf. ann. CIOCCVIII.* PAVLLI ERN. IABLONSKI *dispur. de redemptore stante super puluerem, Francof. ad Viadr. ann. CIOCCXXII.* CHRIST. BENED. MICHAELIS *diff. de sensu verborum Iobi, Hal. ann. CIOCCXXXV.* IO. MARKIVS *exercit. textual. p. 101.* IO. FR. BVDDEVS *hisl. eccles. vet. Test. Tom. I. part. 1. sect. 3. §. 16.* & THOM. SHERLOCKIVS *in the use and intend of prophecy diff. II. p. 257.*
- d) Conf. IO. LAVR. MOSHEMII *Erklärung des ersten Briefes Paulli an die Corinthier p. 990.*

§. VII.

AD *secundam* classem spectant ea scripturae sacrae loca, quibus de corporibus, ad cineres redactis, affirmatur, ea esse ad pristinam vitam reuocanda. Subiecta resurrectionis Daniel adpellat מְשֵׁנֵי אֲדָמָה עֵפֶר XII, 2. & christus πάντας τὰς ἐν μνημείοις Ioann. v, 29. Simili modo Ioannes *apocal.* XX, 13. vaticinatur, futurum esse, vt *mare & sepulcra* mortuos reddant. Quae si vera sunt, vti sunt, iustissimam naesti sumus causam, ita ratiocinandi: corpora resurgentium sunt ea, quae in puluere, in sepulcris & in mari sunt condita; atqui haec numero eadem sunt, quae in hac vita gessimus: E. corpora resurgentium cum his numerice eadem sunt. *Tertiae* classi adscribimus sententiam in scriptura sacra saepissime traditam *Rom.* VIII, 11. *1 Cor.* XV, 45, -49. *Philip.* III, 21. talia fore resurgentium corpora, quale fuit corpus christi ex morte reducis. Atqui certissimum est, christi corpus ex sepulcro excitatum numerice idem fuisse cum eo, quo ante mortem vsus est. E. nostra etiam corpora numerice eadem sunt resurrectione a).

- a) Conferantur ex nostris IO. GERHARDVS *loc. theolog.* Tom. VIII. p. 26. *seqq.* IO. ANDREAS QVENSTEDIVS *system. theol. part. IV*, p. 582-598. IO. AD. SCHERZERVVS *system. theol.* p. 579. & S. V. IO. GEORG. WALCHIVS *miscell. sacra* p. 282. ex reformatis HERM. WITSIVS *exerc. XVI. in symbol. apost.* §. 15. *seqq.* & FRANCISC. BYRMANNVS *synops. theol. tom. II*, p. 590. *seqq.*

§. VIII.

§. VIII.

HAEC sunt dicta diuina, quibus illa phrasis *ἀνάστασις τῶν νεκρῶν* ita explicatur, vt de vera eius sententia dubitari nequeat. In ea quidem SYKESIVS erroris sui praesidium constitutum sibi persuasit adeoque diligentius collegit illa oracula, in quibus mortuos resurrecturos esse, dicitur. Cuius generis sunt: *act. XVII, 18. 1. Cor. XV, 12, 23, 30. act. XXIV, 15. Math. XXII, 31. Luc. XX, 27. seqq. Ebr. VI, 2. Math. X, 8. act. XXVI, 8. 1. Cor. VI, 14. 2. Cor. IV, 14. & similia.* Licet ex his, quae antea dicta sunt, rectissime concludatur, vocis illius notionem neutiquam talem esse posse, vt resurrectioni corporum recte opponatur; nihilominus ipsae quoque dicendae formulae, quibus mortuorum resurrectio significatur, ita comparatae sint, vt si carere nos oportuisset exposita spiritus sancti interpretatione, nihilominus istis nullam aliam subiectam esse sententiam, crederemus. Omnes enim istae formulae docent, *mortuos esse resurrecturos.* Quamuis largiamur, *subiectum quod mortis naturalis esse hominem integrum, ex corpore & anima compositum;* nihilominus patet, quod nec SYKESIVS; nec alius quisquam, qui immortalitatem animae concedet negare, audebit, *subiectum quo esse corpus, non animam.* Atqui subiectum quo mortis naturalis est etiam subiectum quo resurrectionis. E. corpus est subiectum quo resurrectionis. Pari modo scriptura docet, mortuorum futuram esse *ἀνάστασιν: οἱ νεκροὶ ἐγερσονται,* cetera. Nihil resurgit, quod antea non ceciderit: A. corpus, non anima, cecidit. E. corpus resurget a).

a) Hinc

a) Hinc digna fuit, quae constantissime a theologis repereretur, IOANNIS DAMASCENI VOX: ἀνάστασις τῆς πεπρωκυτος δευτερα σατις de *orthodox. fid. libr. IV. cap. 28.*

§. IX.

QVODSI haec vera sunt, uti sunt, facile patet, alteri, quo usus est SYKESIVS, argumento nullam inesse virtutem, probandi, nouam esse de resurrectione carnis doctrinam. Prouocat enim ad exemplum veteris ecclesiae christianae, quam, negat, dogma illud pro articulo fidei habuisse, & ut hanc sententiam confirmaret, symbola antiqua protulit, quibus resurrectionis carnis nulla facta sit mentio, magnamque in eo collocauit curam, ut recentiore aetate particulam symboli: *resurrectionem carnis* fuisse additam, demonstraret. Antequam dispiciamus, num vere ea probauerit, quae probare voluit, pauca hoc loco vniuerse disputari oportet. Primo loco *πρωτον* *ψευδος* sententiae SYKESIANAE conuellendum, quod ex opinione nascitur, hoc fuisse antiquioris christianae disciplinae institutum, ut cultores eius symbolis suis omnia dogmata amplecterentur, quae ad salutem consequendam iudicauerint necessaria; ea vero, quae sine salutis periculo velignorari; vel negari posse existimauerint, negligerent. Quamuis enim SYKESIVS causas condendorum augendorumque symbolorum veterum bene perspectas habuerit, siquidem eas ex usu baptismali & necessariis studiis, prauis haeticorum opinionibus contradicendi, repetit; a) alibi tamen aperte declarat, se esse in hac opinione, nullum creditum fuisse

isse fidei articulum, nisi qui apertis verbis in symbolis fuerit expressus. *b)* Videri quidem posset haec quaestio λογωμαχία esse simillima, siquidem ex notione vocis *articuli fidei* diiudicanda; nihilominus hoc loco verum intercedit inter nos & SYKESIVM sententiarum' dissidium. Negamus enim, quod is adfirmat, veteres christianos omnia dogmata, quae in symbolis omiffa erant, pro non necessariis habuisse, adeoque singulis libertatem reliquisse, ea vel amplectendi vel reiiciendi; vel hoc vel alio modo accipiendi. Accedit, ex ὑποθέσει SYKESIANA hoc consequi, quod itidem tradit, vt additarænta symboli, pedetentim facta, non nisi opiniones priuatae doctorum fuerint, antequam magna, qua pollebant, aucto-rite impetrarent, vt numero articulorum symbolo-
rum adicerentur *c)*.

a) conf. praefat. & initium opusculi.

b) p. 9.

c) v. c. p. 23. & alibi passim.

§. X.

QVAMVIS nimis longum foret, origines symbolo-
rum veteris ecclesiae hoc loco excutere & fufius explicare, pauca tamen vt moneamus, necesse est I). Lubentissime concedimus SYKESIO, & formulam baptismalem, a christo praescriptam *Matth. XXVIII, 19.* & fidei professionem a catechumenis iisque competentibus edi solitam prima symbolorum fuisse fundamenta: adeo antiquissimum symbolum, modo si nomine hoc vsus sit, simplicissima repetitione formulae baptismalis

C

malis

malis constituisse; cetera vero additamenta pedetentim accessisse, ita ut singula singulis haereticis essent opposita. a) II) At vero negamus, symbola in eum finem fuisse condita; ut singula dogmata amplecterentur, quae ecclesia iudicauerit scitu necessaria. Id quod contrarium est, non solum ex ipsa symbolorum origine patet, siquidem longe alia est causa formulae baptismalis; quam ut breuem summam articulorum fidei exhibeat; sed etiam aliis rationibus confirmatur. Quamuis enim SYKESIVS credat, aliisque persuadere velit, ante baptismum nulla alia doctrinae christianae capita fuisse catechumenis tradita; aut ab his ut crederent ea, postulatum; quam ea, quae in symbolo expressa fuerint; secus tamen rem se habere, clarissimis constat historiae ecclesiasticae testimoniis. Apostolorum aeuo quanam fuerint doctrinae catecheticae capita, ex *Ebr. VI. 1. 2.* facile colligitur, licet & probabile sit & ex aliis apostolorum locis recte concludatur, cetera dogmata neutiquam neglecta fuisse. b) III) Normam non fidei; sed professionis fidei quum symbola exhiberent, quae de consensu membrorum cum ecclesia iudicari eaque ab haereticis discerni possent c), sufficiebat, ea dogmata enarrari, in quibus orthodoxi ab haereticis discrepabant. IV) Hinc silentium symbolorum de articulis christianae non probat, eosdem fuisse ignoratos; aut neglectos; sed de illis nullam fuisse cum aduersariis controuersiam. Quare factum est, ut symbola variarum ecclesiarum inter se differrent, quum v. c. in orientalibus prouinciis exortae lites religiosae, quae in occidente prorsus ignoratae erant. Cuius rei seruata nobis variarum eccle-

ecclesiarum symbola exhibent testimonia; modo si secum rite comparentur d). Non possumus igitur non vniuerse de symbolis veteris ecclesiae id adfirmare, quod alii de symbolo apostolico, siue potius Romano, ostenderunt, neque illud omnia, quae scitu sunt necessaria, comprehendere; neque ea, quae enarrat, capita ad salutem impetrandam absolute esse necessaria e).

- a) ex formula baptism. ortum ducere symbolorum usum eademque propter necessitatem, haereticis contradicendi, siue potius membra ecclesiae purioris ab illis distinguendi, fuisse aucta, recte docent PET. KINGIUS *hist. symb. apostol. cap. 1. §. 24. seqq.* THOMAS ITTIGIUS *select. capit. hist. eccles. secul. I. cap. III. sect. 1. §. 6. & V. S. V. IO. GEORG. WALCHIVS introd. in libr. symb. eccles. Lutheran. lib. I. cap. 2. §. 4.*
- b) Conf. V. S. V. WALCHII *diff. de institut. apost. caechet. §. 17. seqq.* p. 3. *miscell. sacr.*
- c) Conf. ven. IO. RVDOLPH. KIESLINGIVM *hist. de usu symbol. p. 33.*
- d) Conf. GERH. IO. VOSSIVM *de tribus symb. diff. I. §. 30. seqq.*
- e) Conf. ex nostris AERAH. CALOVIVM *in syncretismo Calixtino p. 99.* & V. S. V. IO. GEORG. WALCHIVM *introd. in libr. 1. cap. 2. §. 9. & symbol. libr. ex reformatis HERM. WITSIVM exercit. II. in symbol. apost. §. 18. seqq.*

§. XI.

Ex his itaque consequens est, vt, si vera esset etiam SYKESII sententia, nullam fieri in antiquissimis symbolis *resurrectionis corporis* mentionem, nihilominus falsa sit, quam adhibuit, ratio concludendi,

ignoram ista aetate hanc doctrinam. Audire nunc libet, SYKESIVM, argumentum suum probantem. Quae hanc in rem disputavit, eorum haec est summa: patres apostolicos, CLEMENTEM Romanum BARNABAM & IGNATIVM commemorare non nisi resurrectionem, aut resurrectionem mortuorum: a) IVSTINVM martyrem expressis verbis docere resurrectionem corporum omnium hominum, qui fuerunt; sed protulisse haec, non tanquam partem symboli publici; sed tanquam opinionem priuatam b): POLYCARPVM tacere de corporibus; sed commemorare quidem ea epistolae de martyrio eius ad Smyrneses auctores, sed itidem perinde eorum ac THEOPHILI Antiocheni hac de re effata esse sententias priuatas, non publicas: c) idem esse de IRENAEO sentiendum, qui bina recitavit symbola, alterum breuius, quod tertio articulo prorsus caret, alterum longius, quo resurrectio carnis aperte docetur: d) item de TERTVLLIANO, qui simili modo tria adtulit symbola, vnum sine mentione resurrectionis carnis: bina, quo aperte docetur: e) ATHENAGORAM, TERTVLLIANVM, & THEOPHILVM contra argumenta profanorum hominum comprobasse, posse fieri, vt mortuorum corpora ad pristinam vitam redeant f), suaeque auctoritate effecisse, vt alii eos sequerentur, & communis ecclesiae euaderet haec doctrina, licet in symbola nondum illata fuerit: ORIGENEM in eadem fuisse sententia, quamuis symbola, quae ipse recitauerit, de ea sileant: g) CYPRIANVM exhibere fragmenta symbolorum, in quibus itidem nihil de resurrectione carnis sit dictum; neque eam commemorari in symbolo GREGORII
THAV-

DE RESVRRECTIONE CARNIS. 21

THAVMATVRGI: i) seculo quarto symbolum ALEXANDRI, praefulis *Alexandrini*, tantum docere *resurrectionem mortuorum*: k) omitti hunc articulum plane in symbolo Nicaeno, l) & EVSEBII m): ARIVM in symbolo, quod Constantino exhibuerit; omnium primum expressisse doctrinam *de resurrectione carnis* n) simili modo resurrectionem *corporum* commemorare symbolum in concilio Romano ann. cccxxx condito: o) ex quatuor symbolis concilii Antiocheni ann. cccxxxii non nisi secundum formulam resurrectionis carnis exhibere: p) ex tribus exemplis symboli, in concilio Philippolitano ab orientalibus compositi, vnum, ab HILARIO recitatum, eandem continere; sed illud videri haud esse germanum: q) *symbola Strmiensia* singula omittere eam: r) corruptum esse ATHANASII locum, quo *corporis christi*, non *nostri* resurrectionem docuit: s) nihil de resurrectione tradi in symbolis conciliorum *Ariminensis & Seleuciensis* t) & *Constantinopolitani*, u) EPIPHANII x) & synodi Constantinopolitanae, ann. ccclxxxi coactae: y) licet vtrumque posterius *resurrectionem mortuorum* credi iubeat: ATHANASIVM & CYRILLVM *Hierosolymitanum* omnino doctrinae de resurrectione carnis fauisse: z) in ecclesia occidentali Romanum symbolum docuisse: *resurrectionem carnis*, Aquileiense: *huius carnis* aa): postremam formulam tandem etiam in symbolo inueniri, quod constitutionibus apostolicis insertum legitur bb).

a) p. 9. b) ibid. c) p. 20. seqq. d) p. 11.
 12. e) p. 13. f) p. 18. g) p. 19. h) p. 21.
 i)

i) p. 22. k) p. 22. 23. l) p. 23. 24. m) p. 24.
 n) p. 26. 27. o) p. 29. p) p. 30.
 q) p. 33. r) p. 36. s) p. 39. t) p. 40. 41.
 u) p. 41. x) p. 42. y) p. 43. z) p. 45.
 aa) p. 46. bb) p. 47.

§. XII.

MVLTa hoc loco a SYKESIO docte & eleganter fuisse disputata, satis patet; sed si vera fateri licet, arte vsus est, ea, quae inter se distant, confundendi: vera cum probabilibus; aut falsis miscendi adeoque lectores imperitos fallendi. Nolumus istas orationis partes attingere, quae animum, Arianae factioni nimis studiosum, produnt; a) sed potius ad rem accedere, quae in controuersiam vocatur. Non negamus, inter omnes symbolorum veterum partes, nullam magis diuersis formulis fuisse explicatam; quam *articulum tertium*; neque primus fuit SYKESIUS, qui hoc moneret; sed alii doctissimi viri idem copiose exposuerunt. b) Sed si omnia, quae supersunt, rite inuicem comparantur, facile patet, eorum discrepantiam non sufficere ad probandam SYKESIANAM sententiam. Id quod vt recte ab aliis cognoscatur, haec monemus. I) Ponimus, quod SYKESIUS adfirmat, doctrinam de mortuorum resurrectione antiquissima aetate fuisse creditam & inter articulos fidei relata. Hinc concludimus, quaecunque symbola de resurrectione mortuorum prorsus silent, ea ita esse comparata, vt hoc loco nihil probent. Ea enim nec adfirmant; nec negant, hanc esse resurrectionis futurae rationem, vt corpora redeant, maxime si causae cognosci

gnosci possunt, cur de hac re fileant. Ad hanc classem referri oportet, formulam breuiorem IRENAEI, e) si modo eam symboli nomine dignam iudicaueris. Negat id SYKESIVS; neque ei libet contradicere. Vere enim ea tantummodo recitat, quae de deo & christo credantur: cetera, quae ab isto loco aliena sunt, consulto omittit. Similia sunt symbola, quae EX ORIGENE, CYPRIANO, altero TERTVLLIANI loco repetuntur, eaque, quae GREGORIO *thaumaturgo* & LVCIANO *martyri* adscribuntur. d) Singula enim eum in finem composita sunt, vt contra haereticos, vel schismaticos ostenderetur, quid ecclesia de trinitate, aut ecclesia, aut aliis definitis articulis credat, non qualis vniuersa sit eius fides. Quare ea, quae tum in controuersiam non vocata sunt; neque istis formulis fuerunt expressa. Idem de symbolo censendum est, quod EVSEBIVS *Caesareensis* in concilio Nicaeno recitauit, e) quodue recte a clarissimis viris creditur, commune fuisse ecclesiae orientalis, cuius nobilis pars exstitit coetus *Caesareensis*; f) nec probari potest, EVSEBIVM symbolum integrum voluisse recitare, quum ipsi tantummodo propositum esset, suspicionem erroris Ariani a se dimouere; neque vlla esset de resurrectione mortuorum disputatio. Tandem haec quoque ad symbolum in concilio Nicaeno compositum referri oportet g). Hoc enim condendi quum praecipua causa haec fuit, vt corruptae Arii de diuinitate christi doctrinae contradiceretur, & solemnibus formula, orthodoxos ab huius haeretici amicis discernendi, constitueretur, quod Iesus Christus sit verus Deus, nulla sane est mirandi causa, cur articulus tertius

tius breuissimis his verbis, & *in spiritum sanctum*, terminetur. b) Non opus est ultra concilium Nicaenum progredi, cuius quippe exemplum innumeris fere conuentus ad componendam litem Arianam congregati sequuti sunt, ita vt raro tertio articulo, extra controuersiam tunc positò, aliquid adderent.

a) v. c. p. 26. 30.

b) conf. PETR. KINGIUM *hist. symb. apostol. cap. VI. VII. p. 256.* IOANN. PEARSONIUM *in expos. of the creed art. VIII. sqq. p. 302.* & V. S. V. IOANN. GEORG. WALCHIVM *in comment. de veterum symbolorum in articul. de spiritu sancto discrepantia inserta miscellaneis eius sacris p. 791. seqq.*

c) *aduers. haeretic. libr. III cap.*

d) conf. IOSEPHI BINGHAMI *orig. eccles. vol. IV p. 82. seqq.*

e) ex epistola EYSEBII ad Caesarenses illud recitauit SOCRATES *histor. eccles. lib. I. cap. 8.* & THEODORETVS *histor. eccles. lib. I cap. 12*

f) vid. IO. CASP. SVICERVM *thes. eccles. tom. II. p. 1094* & BINGHAMVM *loc. cit. p. 97.*

g) conf. BINGHAMVM *loc. cit. p. 109.*

b) vid. GEORG. BVLLVM *in iudic. eccles. catholic. de necessitate credendi quod Iesus christus sit verus deus cap. VI p. 57.*

§. XIII.

Ex ceteris, quae resurrectionem commemorant, symbolis II) *insignis est eorum numerus, & antiquitas, quae aperte formulam: resurrectionem carnis, aut corporis, exhibent, adeo vt impudentius SYKESIVS negauerit, ante seculum quartum neminem*

nem illi in symbolis locum adsignasse. IRENAEVS
 a) quum longiorem confessionem doctrinae recitaret,
 quam ecclesiam, per vniuersum terrarum orbem usque ad
 ultimos eius terminos diffusam, ab apostolis & eorum disci-
 pulis accepisse, testatur, de aduentu christi futuro
 haec subiicit: ἐπι το ἀνακεφαλαίω σαθαι πάντα καὶ ἀνα-
 σῆσαι ΠΑΣΑΝ ΣΑΡΚΑ πάσης ἀνθρώπωνος. Num for-
 mula illa iure inter symbola numerari queat, nolu-
 mus disputare; hoc tamen patet, iniuriam SYKESI-
 VM Irenaeo inferre, quod suas, non ecclesiae de do-
 ctrinae christianae capitibus sententias protulerit,
 si modo cogitaueris, IRENAEVM opus, ex quo haec
 defumta sunt, contra haereticos scripsisse adeoque
 sine dubio magnam in eo collocasse diligentiam, vt-
 ne adfirmaret, quae falsa esse facili negotio potuisset
 ostendi. Quae IRENAEVS in Gallia, eadem in A-
 frica credi, testatur TERTVLLIANVS. Vix fieri
 potest, vt dubitemus, cum symbolum non priuatum;
 sed publicum recitare, quum haec scribit: b) regu-
 la fidei vna omnino est sola immobilis & irreformalis cre-
 dendī, scilicet, in vnicum Deum -- & filium eius Iesum
 epristum --- venturum iudicare viuos & mortuos per car-
 nis etiam resurrectionem. Accedit, alibi TERTVLL-
 LIANVM eadem repetere, licet formula paullo ver-
 bosiore expressa, quam interpretationem breuioris
 recte dixeris. Ibi c) articulum de futuro christi ad-
 uentu sic παρρησιασει. Venturum cum claritate ad-
 uentos sanctos in vitae aeternae & promissorum caelesti-
 um fructum & ad profanos iudicandos igni perpetuo, v-
 triusque partis resurrectione cum carnis resurrectione.

D

Eccle-

Ecclesia Romana ante concilium Nicaenum symbolum suum habuit; *d)* nec leuiore sunt caussae suspicandi, idem illud cum eo fuisse, quod nostra aetate apostolicum dici consuevit; saltem ab eo parum discrepasse. In eo vero *carnis resurrectionem* omnino locum habuisse; non solum *RUFFINVS* testatur; *e)* sed etiam *HIERONYMVS*, *f)* cuius verba digna sunt, quae hic legantur: *in simbolo fidei & spei nostrae, quod ab apostolis traditum, non scribitur in charta & atramento; sed in tabulis cordis carnalibus, post confessionem trinitatis, & unitatem ecclesiae omne christiani dogmatis sacramentum carnis resurrectione concluditur.* Haec *HIERONYMVS* & *RUFFINVS* de simbolo tradunt, non recentiore aetate ficto; sed inde ab apostolorum aeuo, hoc est, ab origine rei christianae Romae usitato. Quamuis ipsi dubitemus, ante seculum secundum huius generis confessiones publicas esse compositas; sufficit tamen ad conuellendas *SYKESI* nugas, qui ante Ariminense concilium carnis resurrectionem partem symboli Romani fuisse, negauit. *g)* Potuerunt: immo pro more aevi debuerunt episcopi ibi collecti articulos symboli, de quibus cum Arianis nulla lis agitabatur, silentio praeterire, licet eos aliis symbolis exprimerent. Simili modo antiquissimum fuit symbolum Aquileiense, quod *RUFFINVS* magna cura & laudabili institutio explicauit. In eo vero non solum *carnis resurrectio*; sed etiam *huius carnis resurrectio* exprimitur *h)*. Addimus Alexandrinum; siue illud, quod, raro impudentiae exemplo, *SYKESIVS* ab Ario compositum esse, commentus est. Obrulisse quidem illud

DE RESVRRECTIONE CARNIS

27

Iud Arium & Euzoium, presbyteros Alexandrinos, Constantino imperatori, satis constat; sed quum se verae doctrinae addictos esse simularent, idque aliis persuadere vellent, obtulerunt symbolum verus Alexandrinum, *i*) quod satis idoneum fuit ad fallendos alios, quos falli voluit Arius, siquidem nihil continere potuit, quod pravis eius opinionibus aperte esset oppositum. Symbolum hoc exhibere formulam: ΣΑΡΚΟΣ ἀναστασις, professus est Noster. Symbolum *Hierosolymitanum*, quale CYRILLVS eiusdem vrbs antistes, catechumenis exposuit, itidem credi iubet *ἐκ* ΣΑΡΚΟΣ ἀναστασις *k*). De aetate constitutionum apostolicarum hoc loco non libet disputare, certum tamen est, earum auctorem non finxisse symbolum, quod recitat; *l*) sed recitasse antiquum, & vsu orientalium receptum, cuius pars omnino est *σαρκος ἀναστασις*. Haec quidem satis docent, articulum de carnis resurrectione omnino ante concilium Nicaenum in symbolis ecclesiarum publicis lectum fuisse, & conuellunt Sykesianum de eius nouitate commentum. Quare neque opus est, ad *Arbanasianum* aliaque progredi, quae post Nicaenum condita sunt. Vnam tamen memorari oportet, formulam primam in concilio Antiocheno ann. cccxxxii factam. Ibi lectum fuisse, refert SOCRATES: *m*) *credo in spiritum sanctum, εἰ δὲ δεῖ προδεδεικνυῖ πνευόμεν καὶ περὶ σαρκος ἀναστασεως*. Virget haec verba SYKESIVS, quasi proderent, antea istum articulum non extitisse in symbolis publicis. Sed fallitur. Quae enim supra de symbolis, ob controuersias Arianas tollendas exaratis, monuimus, docent, aucto-

MINYON

D 2

rem

rem huius formulae conditioni subiecisse hanc sententiam, hoc loco non opus esse expressa doctrinae mentione, quam ab utraque parte admitti constabat.

- a) *lib. I. cap. 10. p. 48. edit. MASSVETI.*
 b) *de veland. virginib. cap. 1. p. 192. Oper. edit. RIGALTII.*
 c) *conf. GER. IO. VOSSIVM de tribus symbolis diss. I. §. 30.*
 d) *expos. in symbol. apost. p. 154. oper. Cypriani ed. Amstel.*
 e) *epist. XXXVIII. ad Pammachium Tom. IV. Oper. p. 323. edit. MARTIANAETI.*
 g) *p. 49. coll. p. 41.*
 h) *conf. BINGHAMVM orig. eccles. tom. IV. p. 101. IOSEPH. BIANCHINIVM ad enarrat. Pseudo-Athanas. in symb. p. 64. & IVST. FONTANINVM bist. litter. Aquilei. p. 383.*
 i) *conf. SOCRATEM bist. eccles. lib. 1. cap. 26. SOZOMENVM bist. eccles. lib. 11. cap. 27. BINGHAMVM loc. cit. p. 95. & V. S. V. IO. GE. WALCHIVM introd. in lib. symbol. p. 20.*
 k) *conf. BVLLVM libello cit. cap. VI. p. 48. & BINGHAMVM loc. cit. p. 95.*
 (l) *adde summe venerab. IAC. GVIL. FEVERLINI dissert. ad art. symbol. Aquileiens. de huius carnis resurrectione. in hac academia ann. MDCCXLIX edit.*
 m) *lib. VII. cap. 41.*
 n) *lib. II. cap. 10.*

§. XIV.

QVVM SYKESIVS formulam resurrectionis mortuorum

tuorum a formula *resurrectionis carnis* sedulo distinguit, hanc oppugnat, illam commendat, III) mirari nos oportet, *unicum symbolum idque priuatum ab eo inuentum fuisse*, quo prior formula exprimitur. Quamuis in omnibus, quae supersunt, symbolis, vbi de *resurrectione christi* est fermo, verba: *resurrexit ex mortuis* legantur; a) neque alia & magis determinata formula opus sit, siquidem de identitate corporis christi resuscitati nulla est dubitatio; nullum tamen exstat symbolum, quod eandem dictionem ad resurrectionem hominum transtulit; praeter illud, quod EPIPHANIVS b) recitauit; aut, si mauius, bina, quae vno eodemque loco adtulit, parum inter se diuersa. Maiorem igitur fuisse oportet veterum consensum in confitenda *carnis resurrectione*; quam mortuorum resurrectione.

a) conf. PEARSONII *expos. of the creed artic.* V. p. 252. & KINGII *hist. symb. apost. cap.* V. §. 3.

b) *anchorat. num.* C-XX. tom. II. *oper.* p. 121, 123. edit. PETAVII conf. BINGHAMVM loc. cit. p. 105. seqq.

§. XV.

IDEM confirmat insignis testimoniorum copia, quae doctores sacri ordinis de carnis resurrectione reliquerunt. Quamuis SYKESIVS, qui sentit veritatis vim, aliis persuadere audeat, non nisi seculo christianorum secundo hanc doctrinam patribus placuisse; faretur tamen, ab isto communem eam fuisse illustrium virorum sententiam. Addimus igitur IV) *dogma*

D 3

de

IVX 2

de resurrectione carnis tanto consensu a patribus quatuor priorum seculorum repeti & confirmari, vt nefas sit, illud inter opiniones priuatas referre. Urget quidem SYKESIVS silentium patrum, qui apostolici vocari solent, & ne quis ei obiiciat clarissima verba CLEMENTIS Romani a) μη λεγεται τις υμων, οτι αυτη η σαρχις ε κρηεται, εδε ανισταται, ex epistola spuria desumi, adfirmat. Nolumus hoc loco auctoritatem eius tueri; sed miramur, SYKESIVM reiicere hanc epistolam; habere vero BARNABAE litteras pro genuinis, de quarum antiquitate dubitandi longe grauiores existant caussae. Praeter haec qui cogitauerit, quam exigua sit moles scriptorum primi seculi, ille facile concedet, SYKESIVM abuti argumento, quod a silentio ducitur. Sufficit, quod nec vir doctus dissimulat, seculo secundo & tertio patres omnes, quorum monumenta supersunt IVSTINVM MARTYREM, TERTVLLIANVM, IRENAEVM, CLEMENTEM Alexandrinum CYPRIANVM aliosque vno quasi ore hanc doctrinam professos esse. Quorum quidem testimonia recitare, quum per temporis breuitatem nobis non licet, ad alios, qui hoc labore perfuncti sunt, lectores ablegare nos oportet b).

a) *epist. II. cap. IX. p. 240. edit. WOTTONI.*

b) *conf. BALT. BEBELIVM antiquit. eccles. in tribus priorib. post natum christ. euangelic. p. 302. 812. & sec. IV. tom. II. p. 591. IO. GVIL. BAIERVM comp. theol. hist. p. 690. & IO. CASP. SVICERVM thes. eccles. tom. I. p. 512.*

§. XVI.

ULTIMO denique loco cauffas addere liceat, cur doctrinam de resurrectione carnis in symbolis exprefserint veteres christiani. Contra homines quidem profanos, philofophos *a)* doctoresque prauos, *b)* qui omnem mortuorum resurrectionem negabant, sufficiebat docere & profiteri, *mortuos resurrecturos esse*. At vero quum alii iis accederent, qui simulabant, se credere reditum mortuorum, sed huic formulae falsam subiicerent notionem, ita vt modo allegoricam admitterent resurrectionem, siue factam; *c)* siue futuram; modo eam tantummodo ad animas referrent, vt statuit Marcion & Archontici, *d)* necesse fuit, vt apertius loquerentur orthodoxi, & *resurrectionem corporum* exprimerent. Eadem vero voce quum alii ita abuterentur, vt nouis corporibus nos induendos esse, fingerent, carnis resurrectionem dicere maluerunt, teste HIERONYMO *e)* & tandem *Aquileienses*, quod RUFFINVS haud obscure significat, contra Origenem siue potius eius adsecclas receperunt formulam: *huius carnis resurrectionem f)*. Quae omnia a viris doctis *g)* latius exposita, vix dubitare nos, patiuntur, quin antiquissima fuerit de hoc articulo concordia, quod inde a seculo secundo haeretici iudicati fuerunt, qui secus sentirent.

a) act. XVII. 18.

b) I. Cor. XV. 12.

c) patet id exemplo HYMENAËI & ALEXANDRI I. *Tim.* 1, 19, 20. *Conf.* V. S. V. IO. GEORG. WALCHIVM *miscellan. sacr.* p. 90.

d)

32 DISSERT. DE RESVRRECT. CARNIS.

d) EPIPHANIVS loquitur de illo, *haeref. XLII. tom. 1. oper. p. 304. de his haeref. XL. p. 292.*

e) *ep. XXXVIII. ad PAMMACHIVM tom. IV. oper. p. 323.*

f) conf. S. V. FEVERLINI *comment. laudat. p. 56.*

g) conf. PETR. KINGIVM *hist. symbol. apost. cap. VI. §. 28.*

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQVE
CHRISTIAN. AVGVSTO
HELMKAMPFFIO

S. P. D.

CHRISTIAN. GVIL. FRANCISC.
WALCHIVS.

Bene eos agere, omni tempore sapientes viri iudicaverunt, qui ingenii ac diligentiae specimina edunt, antequam ex academiis discedant. Quum ab aliis iure exspectari, probe norunt, ut acquisitas doctrinae opes ad aliorum usus conuertant, insignem nanciscuntur opportunitatem, tum, quae consequuti sunt, eruditionis ornamenta explicandi & in aliorum conspectum producendi; tum sibi ad capeffendos industriae fructus parandi viam. Quae dum cogito, consilium tuum, vir praestantissime, in amplissimo virorum doctissimorum confesso de gravissimo doctrinae christianae capite disputandi, maximopere mihi placet meque officii admonet, tibi de confecto bene laudabiliterque vitae academicae cursu & de primitiis ingenii, quas in lucem publicam emittis, gratulandi. Etenim in conscribendo libello, quo bonam

E
satis-

causam contra doctissimum virum agis, tantam diligentiam collocasti, vt meae quidem expectationi rite satisfaceres. Quamuis ad eum perpoliendum ornandumque posteriores curas me adhibuisse, non dissimulem; maxima tamen eorum pars, quae tum ex codice diuino; tum ex christianae historiae monumentis ad conuellendas SYKESII opiniones adlata sunt, a te profecta est testaturque & ingenii tui praestantiam & sacrarum litterarum notitiam, quam in scholis & Helmstadiensium; & nostratium theologorum tibi comparasti. Nec metuo, ne poeniteat te laboris, quem felicissime perfecisti; sed precor potius, vt vberiora commoda inde ad te redudent. Id quod vt fausto contingat, immortalis deus gratiae suae praesidiis semper te frui iubeat tibi que quaeuis laeta & prospera largiatur. In academ. regia Georg. Augusta d. xviii maii ann. gratiae reparatae
CICIDCC LVIII.

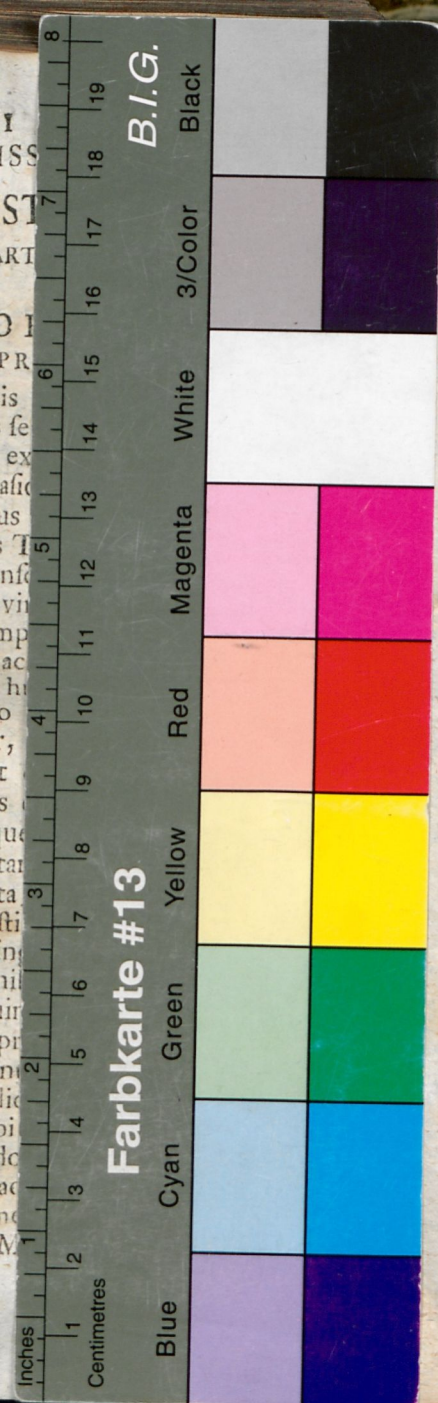

153516

X 2310927

R

20

— DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
RESVRRECTIONE
CARNIS

ADVERSVS
ARTHVR. ASHLEY SYKESIVM.

PRAESIDE
CHRISTIAN. GVIL. FRANCISCO
WALCHIO

S. THEOLOG. DOCTORE ET PROFESSORE
PVBLICO ORDINARIO COLLEGH THEOLOGICI
H. T. DECANO

IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA

D. XXI. MAII MDCCCLIX.

PVBLICE EAM DEFENDET

AVCTOR

CHRISTIAN. AVGVST. HELMKAMPFFIVS

CLVSA - GANDESIENSIS
SANCT. DISCIPLINAE CVLTOR.

GOTTINGAE

EX OFFICINA SCHVLZIANA.

